

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра Комп'ютерні та інформаційні системи

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор (заступник директора)
з науково-педагогічної та
методичної роботи

_____ Костін В. В.
“ _____ ” _____ 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Периферійні пристрої»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 123 Комп'ютерна інженерія

(шифр і назва спеціальності)

факультет електроніки та комп'ютерної інженерії

(назва інституту, факультету, відділення)

(Шифр за ОПП 1.3.04)

Робоча програма «Периферійні пристрої» для студентів за спеціальністю
Комп'ютерна інженерія „____” _____, 2020 року – __ с.

123

Розробник: Ю. В. Зілінський, старший викладач кафедри КІС

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри комп'ютерних та
інформаційних систем

Протокол від “ ____ ” _____ 2020 року № _____

В.о. завідувача кафедри _____ (В.М. Сидоренко)

“ ____ ” _____ 2020 року

Схвалено методичною комісією вищого навчального закладу за спеціальністю 123
«Комп'ютерна інженерія»

Протокол від “ ____ ” _____ 2020 року № _____

“ ____ ” _____ 2020 року Голова _____ (_____)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів* 7	Галузь знань 12 «Інформаційні технології»	Вибіркова
Модулів – 1	Спеціальність: 123 «Комп'ютерна інженерія»	Рік підготовки: (курс)
Змістових модулів – 2		4-й
Загальна кількість годин – 210		Семестр 8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента – 10		Лекції 34 год.
	Практичні –	
	Лабораторні 36 год.	
	Самостійна робота 140 год.	
	Вид контролю: іспит	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

$$\text{для денної форми навчання} - 70/140 = 0,5$$

* 1 кредит = 30 год.

$$\text{Кількість кредитів} = \frac{210}{30} = 7.$$

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Периферійні пристрої» полягає у вивченні організації взаємодії поміж програмним та апаратним забезпеченням, організації систем введення/виведення операційних систем, функцій драйверів пристроїв в системах введення/виведення, моделей драйверів Windows NT і засобів їх розробки.

Завданням вивчення дисципліни «Периферійні пристрої» є набуття практичних навичок програмного керування периферійними пристроями в прикладних програмах та розробки драйверів периферійних пристроїв для операційних систем Microsoft Windows NT.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

засоби та методи програмного управління апаратною частиною сучасних комп'ютерних систем; актуальні проблеми та напрямки розвитку периферійних пристроїв сучасних комп'ютерних систем; шинні архітектури сучасних комп'ютерних систем та інтерфейси підключення периферійних пристроїв; організацію підсистеми введення/виведення і моделі драйверів Windows NT; засоби та методи розробки, встановлення та налагодження драйверів периферійних пристроїв Windows NT.

вміти:

користуватися мовами програмування різного рівня та їх комбінаціями для створення системного програмного забезпечення; користуватися сервісними послугами операційних систем для програмного управління апаратними ресурсами; використовувати в програмах порти, реєстри, команди контролерів для керування периферійними пристроями на низькому рівні; розробляти програми керування периферійними пристроями та драйвери; встановлювати власні драйвери для організації взаємодії прикладних програм з будь-якими нестандартними периферійними пристроями.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Початкові відомості.

Концепція драйвера. Класифікація драйверів ОС Windows NT. Засоби розробки драйверів. Початкові відомості про структуру коду драйвера і мінімальний код драйвера режиму ядра Windows NT.

Тема 2. Методи установки драйверів режиму ядра.

Реєстрація драйверу в системі. Способи реєстрації драйверу в системному реєстрі: ручне виправленням реєстру за допомогою редактора реєстру, використання файлу імпорту реєстру, сценарії оболонки на основі утиліти reg.exe, програмна модифікація реєстру. Установка за допомогою API Диспетчера керування сервісами.

Тема 3. Організація взаємодії із драйверами режиму ядра.

Система вводу/виводу Windows NT. Програмний інтерфейс драйверів режиму ядра. Програмний інтерфейс ядра Windows. Контекст і пріоритети виконання коду драйвера.

Тема 4. Основи налагодження драйверів режиму ядра.

Огляд засобів налагодження драйверів режиму ядра. Методи використання налагоджувачів режиму ядра. Налагодження за допомогою Debugging Tools for Windows. Методика налагодження драйверів.

Змістовий модуль 2. Архітектура Windows Driver Model.

Тема 5. Архітектура Windows Driver Model.

Класифікація WDM-драйверів. Характерні риси WDM-драйверів. Об'єкт пристрою й стек об'єкта пристрою. Компоненти WDM-драйвера. Структура пакета IRP і стек вводу/виводу. Організація доступу до буферів даних при обробці IRP. Сценарії обробки IRP й обов'язки функцій диспетчеризації.

Тема 6. Основні прийоми програмування в режимі ядра.

Особливості обробки виключень. Керування пам'яттю. Керування системними програмними потоками. Пряме керування IRQL. Спин-блокування. Wait-функції і

примітиви синхронізації ядра: події, м'ютекси, семафори, таймери. Робота з одно і двох зв'язними списками. Робота з реєстром і файлами.

Тема 7. Драйвери USB-пристроїв Windows NT.

Внутрішня організація USB-шини і логічні рівні обміну даними. Передавання даних по рівням і типи передач. Кадри. Кінцеві точки. Канали. Пакети. Типи транзакцій. Внутрішня організація USB-пристрою. Внутрішня організація хоста та хабів. HID-пристрої: властивості, порядок обміну, встановлення, ідентифікація, запити до пристрою. Специфікація PnP для USB. Конфігурація та нумерація PnP-пристроїв.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
л		п	лаб	с.р.	
Змістовний модуль 1. Інфраструктура функціонування і розробки драйверів					
Тема 1. Початкові відомості.	12	4	–	–	8
Тема 2. Методи установки драйверів режиму ядра.	26	4	–	4	18
Тема 3. Організація взаємодії із драйверами режиму ядра.	18	2	–	4	12
Тема 4. Основи налагодження драйверів режиму ядра.	26	2	–	6	18
Разом за змістовним модулем 1	82	12	–	14	56
Змістовий модуль 2. Архітектура Windows Driver Model					
Тема 5. Архітектура Windows Driver Model.	62	12	–	18	32
Тема 6. Основні прийоми програмування в режимі ядра.	38	6	–	4	28
Тема 7. Драйвери USB-пристроїв Windows NT.	28	4	–	–	24
Разом за змістовим модулем 2	128	22	–	22	84
Усього годин	210	34	–	36	140

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовний модуль 1. Інфраструктура функціонування і розробки драйверів	
1.	Методи встановлення драйверів режиму ядра Windows NT.	4

2.	Організація взаємодії прикладних програм із драйверами.	4
3.	Засоби налагодження драйверів.	6
	Змістовий модуль 2. Архітектура Windows Driver Model	
4.	Організація взаємодії драйверів із прикладними програмами при обробці IRP типу IRP_MJ_WRITE і IRP_MJ_READ.	6
5.	Організація взаємодії драйверів із прикладними програмами під час обробки IRP типу IRP_MJ_DEVICE_CONTROL.	4
6.	Конфігурування абонентів шини PCI.	4
7.	Конфігурування CMOS Setup BIOS.	4
8.	Синхронізація додатків і драйверів.	4
	Усього	36

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовний модуль 1. Інфраструктура функціонування і розробки драйверів	
1.	Початкові відомості.	8
2.	Методи установки драйверів режиму ядра.	18
3.	Організація взаємодії із драйверами режиму ядра.	12
4.	Основи налагодження драйверів режиму ядра.	18
	Змістовий модуль 2. Архітектура Windows Driver Model	
5.	Архітектура Windows Driver Model.	32
6.	Основні прийоми програмування в режимі ядра.	28
7.	Драйвери USB-пристроїв Windows NT.	24
	Усього	140

7. Методи навчання

Лекції, лабораторні роботи, самостійна робота, консультації.

8. Методи контролю

В процесі вивчення дисципліни застосовуються наступні види контролю:

- поточний контроль (постійно) – здійснюється впродовж семестру на основі результатів виконання лабораторних робіт;
- періодичний контроль (епізодично) – здійснюється на основі результатів виконання самостійної роботи з окремих розділів дисципліни;

- модульний контроль (проміжний) – здійснюється двічі за семестр на основі результатів проходження тестів з окремих розділів дисципліни;
- підсумковий контроль (остаточний) – здійснюється на основі результатів усіх попередніх контролів та іспиту.

9. Розподіл балів, що отримують студенти

Вид занять	Змістовий модуль №1				Змістовий модуль №2			Разом
	T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	
	1	2	3	4	5	6	7	
Лабораторні роботи	–	6	6	9	27	6	–	54
Самостійна робота	2	4	2	4	4	4	6	26
Змістовий модуль №1	–	–	–	10	–	–	–	10
Змістовий модуль №2	–	–	–	–	–	–	10	10
Усього								100

T1, T2 ... T10 – теми

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Ю.В. Зілінський. Методичні вказівки щодо виконання лабораторних робіт з навчальної дисципліни «Периферійні пристрої» для студентів денної та заочної форм

навчання зі спеціальності 123 – «Комп'ютерна інженерія» (у тому числі скорочений термін навчання). Частина I. – Кременчук: КрНУ, 2019.

2. Конспект лекцій (електронний варіант).
3. Слайдові презентації матеріалу лекцій.
4. Тестові завдання змістовних модулів.
5. Тестові завдання підсумкового контролю.

11. Рекомендована література

Основна

1. Агуров П.В. Интерфейсы USB. Практика использования и программирования. С.Пб.: БХВ-Петербург, 2004. 575 с.
2. Агуров П.В. Практика программирования USB. С.Пб.: БХВ-Петербург, 2006. 624 с.
3. Комиссарова В. Программирование драйверов для Windows. С.Пб.: БХВ-Петербург, 2007. 256 с.
4. Неббет Г. Справочник по базовым функциям API Windows NT/2000. М.: Издательский дом «Вильямс», 2002. 528 с.
5. Они У. Использование Microsoft Windows Driver Model. 4-е изд. С.Пб.: Питер, 2007. 763 с.
6. Руссинович М., Соломон Д. Внутреннее устройство Microsoft Windows Server 2003, Windows XP и Windows 2000. Мастер-класс. / Пер. с англ. 4-е изд. М.: Издательско-торговый дом «Русская редакция»; С.Пб.: Питер; 2005. 992 с.
7. Солдатов В. П. Программирование драйверов Windows. Изд. 2-е, перераб. и доп. М.: ООО «Бином-Пресс», 2004. 480 с.
8. Сорокина С. И., Тихонов А. Ю., Щербаков А. Ю. Программирование драйверов и систем безопасности: учеб. пособие. С.Пб.: БХВ-Петербург, М.: Издатель Молгачева С.В., 2003. 256 с.

9. Шрайбер С. Недокументированные возможности Windows 2000. Библиотека программиста. С.Пб.: Питер, 2002. 544 с.

Допоміжна

10. Агуров П.В. Последовательные интерфейсы ПК. Практика программирования. С.Пб.: БХВ-Петербург, 2004. 496 с.

11. Ан П. Сопряжение ПК с внешними устройствами: Пер. с англ. М.: ДМК Пресс, 2001. 320 с.

12. Гук М.Ю. Аппаратные средства IBM PC. Энциклопедия. 2-е изд. С.Пб.: Питер, 2004. 923 с.

13. Гук М. Аппаратные интерфейсы ПК. Энциклопедия. С.Пб.: Питер, 2002. 528 с.

14. Гук М.Ю. Шины PCI, USB и FireWire. Энциклопедия. С.Пб.: Питер, 2005. 540 с.

15. Кулаков В. Программирование на аппаратном уровне: специальный справочник. 2-е издание. С.Пб.: Питер, 2003. – 847 с.: ил.

16. Магда Ю.С. Программирование последовательных интерфейсов. С.Пб.: БХВ-Петербург, 2009. 304 с.

17. Мюллер, Скотт. Модернизация и ремонт ПК, 18-е издание. Пер. с англ. М.: ООО “И.Д. Вильямс”, 2009. 1280 с.